

Sygn. akt VII U 1512/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2018 r. w Warszawie

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek odwołania J. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 2 października 2017 r. znak: (...)

1. oddala odwołanie,
2. odstępuje od obciążania odwołującego się J. R. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 października 2017 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., działając na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 106 z późn. zm.) stwierdził, że J. R. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Wskazał, że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 1 467,00 zł, w tym: z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 453,08 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 394,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 276,50 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 239,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, a także z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 56,42 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 48,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł oraz kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł. (decyzja z dnia 2 października 2017 r., znak: (...)).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 16 października 2017 r. ubezpieczony **J. R.**, zaskarżając ją w całości i podnosząc, że decyzja ta narusza przepisy prawa materialnego, tj.: art. 34.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, § 13 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których jest zobowiązany ZUS, a także art. 7 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, który stanowi, że organy administracji publicznej stoją

na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie działania niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny oraz słuszny interes obywateli. Ubezpieczony wskazał, iż nie zgadza się z argumentacją organu rentowego, który nie może przerzucać winy za swoje błędy rachunkowe na płatnika składek. Jeżeli zatem istnieje jakakolwiek zaległość to nie powinna być ona egzekwowana od poszkodowanego lecz od instytucji, która doprowadziła do jej powstania. Zdaniem ubezpieczonego kwota zwrotu środków uznawanych przez ZUS, jako nienależnych nie powinna być wymagalna także z uwagi na jej wygaśnięcie, przy czym za zaistniałą sytuację odpowiada wyłącznie organ rentowy. Na tej podstawie ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez umorzenie kwot wskazanych w jej treści wraz z należnymi odsetkami (odwołanie z dnia 16 października 2017 r. k. 2-3.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 listopada 2017 r., **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, że jak wynika z akt sprawy w dniu 10 czerwca 2014 r. na rachunek bankowy J. R. została omyłkowo przekazana zawyżona kwota nadpłaty w wysokości 5.640,26 zł, zamiast 3.926,16 zł. W wyniku zaistniałej pomyłki płatnik składek otrzymał o 1.714,10 zł więcej niż to wynikało z salda figurującego na koncie. Natomiast na koncie płatnika składek po dokonaniu zwrotu powstała zaległość w tej wysokości. W dniu 20 kwietnia 2017 r. płatnik składek złożył korekty deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA za listopad 2016 r., zerując należności z tytułu składek w związku z przejściem na emeryturę w wyniku, której na koncie pozostała nierozliczona kwota w wysokości 741,10 zł w tym miesiącu. Organ rentowy wskazał, że jak wynika z przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się ją proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności funduszu emerytalnego, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, pokrywa się natomiast proporcjonalnie należności funduszu rentowego, chorobowego i wypadkowego począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Organ rentowy zaznaczył, że na tej podstawie wpłata w wysokości 741,10 zł została zamianowana na miesiąc listopad 2016 r. oraz rozliczona na figurujące na koncie zadłużenie. Po rozliczeniu wpłaty na koncie płatnika składek pozostała zaległość w wysokości określonej w zaskarżonej decyzji. Jednocześnie ZUS nadmienił, że decyzja stwierdzająca zadłużenie ma charakter deklaratoryjny i nie jest rozstrzygnięciem kreującym nowy stosunek prawny. Potwierdza ona jedynie istniejący stan prawny i faktyczny, którego podłożem jest składana przez płatnika składek miesięczna deklaracja rozliczeniowa wraz z wymaganymi miesięcznymi raportami rozliczeniowymi. Organ rentowy dodał przy tym, iż nie ma on możliwości odstąpienia od naliczania i pobierania odsetek od nieterminowo regulowanych należności z tytułu składek, o czym stanowi art. 58 Ordynacji podatkowej. Na tej podstawie ZUS stwierdził, że zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 6 listopada 2017 r. k. 4-5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. R., począwszy od 1999 r., prowadzi działalność gospodarczą w zakresie przewozu osób taksówką. Działalność ta jest prowadzona jednoosobowo, w związku, z czym ubezpieczony osobiście załatwia sprawy rachunkowe oraz te związane ze składaniem dokumentów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego. Z tytułu prowadzenia ww. działalności gospodarczej, ubezpieczony dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w okresie od stycznia 1999 r. do sierpnia 2017 r. (raport rozliczeń należności płatnika w systemie (...)) dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego).

W dniu 5 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat W. zawiadomił J. R. o tym, że na jego koncie rozliczeniowym widnieje nadpłata w wysokości 5.640,26 zł z tytułu zapłaty należnych składek. W związku z powyższym, w dniu 30 maja 2014 r. J. R. złożył wniosek o zwrot nadpłaty we ww. kwocie 5.640,26 zł. Organ rentowy nadmienił jednak, że kwota ta została ustalona błędnie, albowiem prawidłowa nadpłata na koncie J. R. powinna opiewać na kwotę w wysokości 3.926,16 zł. W dniu 10 czerwca 2014 r. na rachunek bankowy J. R. została jednak omyłkowo wpłacona zawyżona kwota w wysokości 5.640,26 zł tj. kwota o 1.714,10 zł wyższa niż należna. Tym samym J. R. zostały zwrócone należne wpłaty dokonane przez niego w ramach realizacji umowy ratalnej nr: (...) z

dnia 29 października 2013 r. Następnie w kwietniu 2017 r. J. R. złożył korektę deklaracji rozliczeniowej za miesiąc listopad 2016 r. w wyniku, której na koncie pozostała nierozliczona wpłata w wysokości 741,10 zł. Wpłata została przez organ rentowy zaliczona na poczet najstarszych zaległości, jakie powstały na koncie J. R. z tytułu nienależnego zwrotu. Następnie pismem z dnia 18 sierpnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat W. zwrócił się do ubezpieczonego J. R. o zwrot niesłusznie przekazanej kwoty uzasadniając to faktem, iż pieniądze zostały przelane nieumyślnie i są nienależnym świadczeniem w związku, z czym ubezpieczony otrzymał je bez podstawy prawnej i zobowiązany jest do jej zwrotu. Organ rentowy zaproponował jednocześnie rozłożenie kwoty w wysokości 714,10 zł na dogodne raty, wskazując kontakt do osoby umocowanej do ustalenia warunków spłaty przedmiotowych rat (zawiadomienie o odmowie dokonania zwrotu z dnia 5 października 2017 r. - dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego).

Pismem z dnia 4 września 2017 r. ubezpieczony J. R. odmówił zwrotu kwoty w wysokości 714,10 zł organowi rentowemu powołując się na istniejący po jego stronie błąd i brak świadomości o powstaniu jakiegokolwiek niedopłaty, czy też nieumyślnym przekazaniu mu środków pieniężnych. Wskazał również, że zaprzecza jakoby został bezpodstawnie wzbogacony, a w jego ocenie obowiązek wydania korzyści lub jej zwrotu wygasł. Jednocześnie wniósł o zwrot kwoty w wysokości 741,10 zł, wynikającej ze złożonej korekty deklaracji rozliczeniowej za miesiąc listopad 2016 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia powstania nadpłaty do dnia dokonania jej zwrotu (decyzja z dnia 2 października 2017 r., znak: (...) zawiadomienie o odmowie dokonania zwrotu z dnia 2 października 2017 r., pismo J. R. z dnia 4 września 2017 r., pismo organu rentowego z dnia 18 sierpnia 2017 r. - dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego).

Decyzją z dnia 2 października 2017 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W., działając na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 106 z późn. zm.) stwierdził, że J. R. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Wskazał, że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 1 467,00 zł, w tym: z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 453,08 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 394,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 276,50 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 239,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, a także z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 56,42 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 48,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł oraz kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł. (decyzja z dnia 2 października 2017 r., znak: (...)).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, ubezpieczony J. R. złożył odwołanie, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 16 października 2017 r. k. 2-3.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach rentowych odwołującego J. R.. Autentyczność zgromadzonych dokumentów, przywołanych powyżej oraz ich zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, dlatego też Sąd Okręgowy uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 2 października 2017 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy zasadnie organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia odwołującego z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy wskazane w zaskarżonej decyzji z dnia 2 października 2017 r. Organ rentowy stwierdził bowiem, że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 1 467,00 zł, w tym: z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 453,08 zł, odsetek

za zwłokę w kwocie 394,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 276,50 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 239,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł, kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł, a także z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2009 r. do maja 2009 r. w kwocie 56,42 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 48,00 zł, kosztów upomnienia w kwocie 0,00 zł oraz kosztów egzekucyjnych w kwocie 0,00 zł. Wskazał także, że wpłata w wysokości 714,10 zł została zaliczona na poczet najstarszych zaległości, jakie powstały na koncie J. R. z tytułu nienależnego zwrotu. W związku z powyższym zwrócił się do ubezpieczonego o zwrot niesłusznie przekazanej kwoty uzasadniając to faktem, iż pieniądze zostały przelane nieumyślnie i są nienależnym świadczeniem w związku, z czym ubezpieczony otrzymał je bez podstawy prawnej i zobowiązany jest do jej zwrotu. Z kolei odwołujący nie zgodził się z powyższym wskazując, że organ rentowy nie może przerzucać winy za swoje błędy rachunkowe na płatnika składek. Na tej podstawie ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez umorzenie kwot wskazanych w jej treści wraz z należnymi odsetkami. Poza sporem pozostawała natomiast okoliczność, że odwołujący prowadził działalność gospodarczą w okresie objętym zaskarżoną decyzją i w związku z prowadzoną działalnością, jak każdy przedsiębiorca miał obowiązek m. in. terminowo i w prawidłowej wysokości odprowadzać składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 106 z późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. W świetle art. 13 pkt. 4 cyt. ustawy, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegają obowiązkowi ubezpieczeń społecznych w okresie od dnia rozpoczęcia prowadzenia tej działalności, do dnia zaprzestania jej wykonywania. Dalej zaś zgodnie z treścią przepisu art. 46 ust. 1 ww. ustawy płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Stosownie do treści przepisu art. 47 ust. 1 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklaracje rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc. W myśl ust. 4 powołanego przepisu składki opłaca się na wskazane przez ZUS rachunki bankowe odrębnymi wpłatami w podziale na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zgodnie z art. 47 ust. 7 ww. ustawy brak możliwości zidentyfikowania wpłaty nie obciąża Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (art. 23 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Składki oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata zwane dalej „należnościami z tytułu składek nieopłacone w terminie podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej (art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Natomiast w myśl art. 32 ww. ustawy do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne. Jak wskazano już na wstępie, a co wynika jednoznacznie z poczynionych w przedmiotowej sprawie ustaleń, ubezpieczony J. R. był zobowiązany - jako osoba prowadząca działalność gospodarczą - odprowadzać składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego i Fundusz Pracy. W niniejszej sprawie składki zostały zatem wymierzone z tytułu prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski. Nie było przy tym sporne, iż skarżący taką działalność od 1999 r. (w tym również w okresie objętym sporną decyzją) prowadził, co wynika zresztą z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy.

Zgodnie z treścią § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, wypłaconych zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz kolejności zaliczania wpłat składek na

poszczególne fundusze, wydanego na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy systemowej płatnik składek rozlicza w deklaracji rozliczeniowej składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Po myśli § 4 ust. 1 tego rozporządzenia płatnik składek oznacza deklaracje rozliczeniowe i imienne raporty miesięczne, deklaracje rozliczeniowe korygujące i imienne raporty miesięczne korygujące oraz dokumenty płatnicze odpowiednimi numerami według zasad określonych przez Zakład. Z mocy § 4 ust. 2 rozporządzenia Zakład dokonuje rozliczenia dokonanej przez płatnika składek wpłaty na koncie płatnika i zaewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego za dany miesiąc kalendarzowy na podstawie deklaracji rozliczeniowej oraz imiennych raportów miesięcznych lub deklaracji rozliczeniowej korygującej i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgodnie z oznaczeniem dokonany przez płatnika składek na dokumencie płatniczym. Na podstawie § 6 ust. 1 powołanego rozporządzenia oznaczone wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, dokonane przez płatnika składek w obowiązującym terminie i wysokości wynikającej z rozliczenia dokonanego w deklaracji rozliczeniowej, zalicza się na pokrycie należności zgodnie z jego dyspozycją. Z mocy § 6 ust. 3 tego rozporządzenia, jeżeli płatnik składek dokona w obowiązującym terminie wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne lub na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, nie oznaczonej, co do okresu, to wpłatę tę zalicza się w pierwszej kolejności na pokrycie należności z danego tytułu, poczynając od należności o najwcześniejszym terminie płatności, z zachowaniem w ramach wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne pierwszeństwa zaspokojenia należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych. Na zasadzie § 9 ust. 1 cyt. rozporządzenia jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota należna, wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji rozliczeniowej za dany miesiąc kalendarzowy, to nadwyżkę pozostałą po pokryciu należnych składek na ubezpieczenia społeczne za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności funduszu emerytalnego i należności otwartych funduszy emerytalnych, począwszy od zobowiązania o najwcześniejszym terminie płatności.

Treść później wydanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 78, poz. 465) w zakresie rozliczenia składek zawiera tożsame postanowienia do wyżej przywołanych. Dotychczasowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. utraciło moc z dniem 22 maja 2008 r. tj. z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r., które ma zastosowanie do składek uiszczanych po tym dniu. Po myśli § 11 ust. 1, 2 i 3 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. Zakład dokonuje rozliczenia dokonanej przez płatnika składek wpłaty na koncie płatnika i zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego za dany miesiąc kalendarzowy na podstawie deklaracji oraz raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących, zgodnie z oznaczeniem dokonany przez płatnika składek na dokumencie płatniczym, o którym mowa w art. 47 ust. 4a ustawy, z uwzględnieniem § 3 ust. 4 i § 25. Dokonanie korekty dyspozycji płatnika składek wskazanej na dokumencie płatniczym co do miesiąca, za który ma zostać rozliczona wpłata, jest możliwe tylko za zgodą Zakładu. Jeżeli płatnik składek dokona w obowiązującym terminie wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, na Fundusz Emerytur Pomostowych, na ubezpieczenie zdrowotne lub na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nieoznaczonej co do okresu, wpłatę tę zalicza się w pierwszej kolejności na pokrycie należności z danego tytułu, poczynając od należności o najwcześniejszym terminie płatności, z zachowaniem w ramach wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne pierwszeństwa zaspokojenia należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych. Stosownie zaś do § 16 ust. 1 do 4 cytowanego rozporządzenia, jeżeli wpłata składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, nadwyżkę pozostałą po pokryciu należnych składek z tego tytułu za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności tych Funduszy, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1, pokrywa się proporcjonalnie należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 2, pokrywa się proporcjonalnie należności funduszu rentowego, funduszu chorobowego i funduszu wypadkowego, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po

rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, pokrywa się należności z tytułu składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3a, pokrywa się należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

Z dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy wynika, że w dniu 10 czerwca 2014 r. na rachunek bankowy J. R. została omyłkowo przekazana kwota nadpłaty w wysokości 5.640,26 zł, zamiast 3.926,16 zł. W wyniku pomyłki płatnik składek otrzymał o 1.714,10 zł więcej niż to wynikało z salda figurującego na jego koncie. Natomiast na koncie płatnika składek po dokonaniu zwrotu powstała zaległość w tej wysokości. W dniu 20 kwietnia 2017 r. płatnik składek złożył korekty deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA za listopad 2016 r., zerując należności z tytułu składek w związku z przejściem na emeryturę w wyniku, której na koncie pozostała nierozliczona kwota w wysokości 741,10 zł w tym miesiącu. Na podstawie przepisów rozporządzenia z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy zamianował wpłatę w wysokości 741,10 zł na miesiąc listopad 2016 r. wobec, czego kwota ta została rozliczona na figurujące na koncie zadłużenie. Zatem z uwagi na fakt, że na koncie strony dotyczącym ubezpieczeń społecznych powstała nadpłata, a jednocześnie na tym samym koncie widniała zaległość dotycząca innych okresów rozliczeniowych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych postąpił prawidłowo rozliczając ją na zaległość o najwcześniejszym terminie płatności. W ocenie Sadu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że na gruncie rozpoznawanej sprawy organ rentowy dokonał prawidłowej wykładni przepisów ww. rozporządzenia, poprzez zaliczenie dokonanej przez ubezpieczonego wpłaty na poczet zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Zgodnie bowiem z literalnym brzmieniem § 16 rozporządzenia, kwota nadpłaty pozostała po pokryciu należnych składek na ubezpieczenie społeczne za dany miesiąc kalendarzowy ulega zaliczeniu proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Tym samym zgodnie z treścią § 16 rozporządzenia pozostała kwota zaliczona została proporcjonalnie na należności począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Na gruncie niniejszej sprawy nie ulega jednocześnie wątpliwości, że ubezpieczony zalegał z zapłatą poszczególnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, co znalazło wyraz w treści zaskarżonej decyzji. Dokonując, zatem wpłaty pokrył on, tym samym należne zaległości z tytułu składek, do których odprowadzenia był ustawowo zobowiązany.

Jednocześnie w świetle powyższego, przy uwzględnieniu treści zaprezentowanych w sprawie dowodów, twierdzenia odwołującego o błędny działaniu organu rentowego, nie można traktować inaczej jak twierdzeń, przywołanych tylko dla potrzeb procesowych w przedmiotowej sprawie. Na marginesie wskazać także należy, że okoliczność ta w istocie jest prawnie obojętna dla rozpoznania sprawy, gdyż jej przedmiot nie dotyczy odszkodowania za szkodę wywołaną niewłaściwym działaniem organu, w sprawie rozpoznawanej na bazie zamkniętego systemu prawa ubezpieczeń społecznych zawierającego przepisy bezwzględnie obowiązujące, systemu nie znającego klauzul generalnych i nie zawierającego delegacji do stosowania takich klauzul występujących w innych systemach prawnych. Ponadto należy także zauważyć, że decyzja stwierdzająca zadłużenie ma charakter deklaratoryjny i nie jest rozstrzygnięciem kreującym nowy stosunek prawny. Potwierdza ona jedynie istniejący stan prawny i faktyczny, którego podłożem jest składana przez płatnika składek miesięczna deklaracja rozliczeniowa wraz z wymaganymi miesięcznymi raportami rozliczeniowymi.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego J. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 2 października 2017 r., znak: (...), o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

W pkt. 2 wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego. Przepis art. 102 k.p.c. stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Pozwala zatem na wyłączenie podstawowej zasady ponoszenia kosztów procesu, jaką jest finansowa odpowiedzialność za wynik sprawy (ponoszenie finansowego ryzyka podejmowanych czynności procesowych) w sytuacjach wyjątkowych

(określonych przez ustawę, jako wypadki szczególnie uzasadnione) nie definiując ich jednak. Norma ta pozostawia Sądowi swobodę oceny i wartościowania argumentów prezentowanych przez strony. Umożliwia wydanie orzeczenia zgodnego ze zobiektywizowanym poczuciem sprawiedliwości w sytuacji, gdy zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik procesu prowadziło do rozstrzygnięcia oczywiście niesłusznego (niesprawiedliwego). Przepis ten jest wyrazem (przykładem) tzw. prawa sędziowskiego – przyznaje sądowi kompetencję do łagodzenia skutków zasad przyjętych przez ustawodawcę w sytuacji, gdy ich zastosowanie nie daje się pogodzić z elementarnym poczuciem sprawiedliwości. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. Ubezpieczony wystąpił na drogę sądową z uwagi na podjętą przez organ rentowy decyzję. Ubezpieczony skorzystał zatem z przysługującego mu konstytucyjnego prawa do Sądu, szukając ochrony przed krzywdzącymi w jego ocenie działaniami organu rentowego. Ubezpieczony był przy tym przeświadczony o racji swego stanowiska, domagając się ostatecznego ustalenia przez Sąd czy i w jakiej wysokości posiada zaległości wobec organu rentowego z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, przy uwzględnieniu spornej kwoty nadpłaty w wysokości 741,10 zł. W związku z powyższym, Sąd Okręgowy uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, stwierdził, że zachodzą przesłanki uzasadniające zastosowanie wobec odwołującego zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c. i odstąpił od obciążenia J. R. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)